

Охотник Ярослава Станіславівна

здобувач вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Корсунська Вікторія Валентинівна

старший викладач кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ТЕРОРИЗМУ

В нашому суспільстві існує досить поширений стереотип про те, що тероризм – це виключно про діяльність терористів. Це звісно так, але така відповідь, в цьому випадку, є поверхневою. Щоб відповісти на це питання, потрібно для початку зрозуміти, з яких причини з'явився тероризм та терористичний світогляд та як це явище набуває світової популярності або навіть епідемії.

Розпочнемо з того, що існує більше ніж 200 визначень тероризму. Так сталося через те, що з часом збільшилася кількість країн, де їх скоюють. Обумовлено це специфікою національних традицій, ідеологією, симпатіями та антипатіями. Тероризм виникає в випадку порушення певних видів життєдіяльності: політичних, психологічних, юридичних, технічних, історичних тощо.

Таким чином, стає важко виокремлювати його від понять злочину, війни, насильства, бо так чи інакше, тероризм входить туди також, а з іншого боку це дозволяє більш детальніше розібрати цей феномен [3].

Дане питання стало найбільш актуальним з причини удосконалення тероризму. Терористи, які ще нещодавно працювали поодиноці, об'єдналися в терористичні групи, а далі вже в спільноти, що вимагають самостійності на державному рівні та бути частиною світових політичних відносин. В боротьбі з ними приймаються рішення по створенню військових коаліцій впливовішими країнами зі всього світу.

Причини, через які люди вступають до терористичних організацій, різні. Кожна з них водночас має загальні джерела. Визнання факторів, що сприяють радикалізації та вербуванню, є одним з найважливіших інструментів протидії терористичним загрозам. Це тим більш важливо, оскільки сьогодення Європа стикається із загрозою як «релігійного фундаменталізму», так і злочинами насильства і ненависті (ксенофобські, фашистські групи).

Додатковим важливим аспектом є аналіз осіб, які, попри те, що вони не належать до терористичних організацій, ідентифікують себе з ними та спираються на них. Крім того, варто звернути увагу на групу людей, що діє з особистих причин.

Психологічну патологію шукали в терористичних організаціях ще в 1990-х роках. Німецька організація *Bader-Meinhoff Gang* є найбільш досвідченою у вивченні питань з цього приводу. Однак жоден з аналізів не підтверджує наявності розладів особистості чи навіть патологічних симптомів терористів.

Терористи можуть бути злими та ненависними, але вони не божевільні чи соціопатичні. Соціопатія означає нездатність емоційно спілкуватися, розуміти психічний стан інших, імпульсивність та відсутність відповідальності. Терористи ідентифікують свою групу і страждання її членів, які є наполегливими та організованими. Їх дії здаються логічними та мотивованими в системі переконань. Терористичну поведінку можна розуміти з точки зору процесів групової та психічної радикалізації.

Терористичний гнів і ненависть не виникають через особисті образи. Вони відчуваються «від імені» групи. Терористи часто бувають освіченими та заможними людьми. Наприклад, А. Кругланські, американський експерт з тероризму, зазначає, що один з терористів Мохаммед Атта, нападник на Всесвітній торговельний центр, був з заможної єгипетської родини, вивчав право в Каїрі, навчався в докторантурі в Німеччині, працював в архітектурній фірмі. Тому, прояв гніву – це реакція на розчарування, приниження, яке з часом відчуває група, з якою терористи себе ототожнюють.

Більша частина західноєвропейських держав впевнені, що їхні країни є найбільш осучасненими. Значна частина європейців більшою або меншою мірою з цим погоджуються та навіть пропонують сусіднім, менш розвинутим державам, свою допомогу у вигляді оборонного забезпечення. В цьому випадку постає питання: «Чи насправді ті бідні, не європейські країни так хочуть тієї допомоги, яку їм пропонують сусідні розвинуті держави?». У самому питанні можна простежити момент про розподілення за рівнем доходів населення, про практично відсутнє почуття справедливості, що належить до захисту прав населення, та про такі наступні явища як наркоманія, алкоголізм, насилля в сім'ях та їх розпад, проституція, відсутність довіри до влади, через не виконані ними обіцянки, корупцію тощо. Через це виникає два способи життя: «західний спосіб життя» та «суспільство споживання». Останній спосіб життя не влаштовує майже нікого.

Цей спосіб життя, меншою мірою, реалізує простір для високих філософських ідеалів та моралі, їх найчастіше замінюють бажанням отримати як можна більше матеріальних благ, сакралізувати гроші як те, до чого потрібно прагнути. Мова про це йдеться достатньо давно. У ЗМІ неодноразово згадуються теми соціальної несправедливості, але не з точки зору подолання.

Паралельно, у певної частини населення, (з урахування рівня матеріального достатку) поступово зменшується можливість отримання вищої освіти, медичної допомоги та в цілому захисту від злочинності. Це стимулює розвиток невдоволення людей, а особливо у молодого покоління. Також, ми не оминемо невдоволення людей, що є в нашій країні мігрантами, біженцями або вимушеними переселенцями, що народилися в нашій країні та мають такі самі права, як всі інші. Часткове небажання людей бути більш толерантними та вихованими, що своєю чергою виступає дискримінацією, їх вважають «другим сортом». Через що люди можуть виходити на мітинги, протести, скоювати напади на представників місцевої влади тощо.

Частіше терористичні акти відбуваються у країнах середньої Азії та Близького Сходу на етнічних, релігійних та націоналістичних засадах.

У нашій країні існує закон «Про боротьбу за тероризмом», в ньому поняття «тероризм» зазначається, як небезпечна суспільна діяльність, що має свідоме, цілеспрямоване використання насильницьких засобів, що містять в собі: захоплення людей у заручники, підпали, убивства, тортури, залякування населення та місцевої влади та інші дії, що несуть загрозу людям.

Серед характерних ознак тероризму, можна виділити наступні:

- спроби залякування;
- використання різних видів насильства;
- загрози скоєння теракту, що є публічними;
- розрахунок на психологічний ефект теракту більше, а ніж на перемогу.

Для чіткого розуміння, слід мати поняття про різницю між «терором» та «тероризмом». На думку вчених державні структури виступають суб'єктами терору, його зброєю є репресії, а неурядові групи – тероризму, а вже його зброєю виступає тероризм [1].

Необхідно протидіяти активній пропаганді тероризму та будь-якому її виду у всіх можливих проявах. Одним з таких методів протидії, є робота з молодим поколінням, що підростає. Методи, якими користувалися раніше не є досить дієвими, бо в час активного користування соціальними мережами та в загалом Інтернетом, ми маємо доступ до необмеженої кількості інформації, яка може впливати на нас як позитивно, так і негативно. Боротьба з цим явищем повинна мати цивілізовані шляхи реалізації: інтерактивні лекції, бесіди в ході яких можна обговорювати методи протидії, науково-популярні фільми, розвивати критичне мислення, та знання свої прав тощо.

Список використаних джерел:

1. Кудінов С. С. Міжнародний досвід протидії тероризму та його значення для України. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. Т. 30 (69) № 1, 2019. С. 117–123. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/1_2019/22.pdf

2. Лозинський О. М. Психологічні підходи до тлумачення явища тероризму / Наук. вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: психологія. № 2, 2009. С. 1–12. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsp/02_2009/09lomtyt.pdf

3. Тероризм в Україні. Сущность терроризма и вероятность осуществления террористических актов. URL: <https://nau.inet.ua/analytics/12-terrorizm-v-ukraine-suschnost-terrorizma-i-veroyatnost-osuschestvleniya-terroristicheskikh-aktov.html>